

UPPSALA
UNIVERSITET

Syra-basbalans

introduktion till arbetsseminarium

Eva Hovstadius

För sjuksköterskeprogrammet

Institutionen för Folkhälso- och Vårdvetenskap

Uppsala universitet

Syra-basbalans = balansen mellan

produktion av
vätejoner H^+

och

omhändertagande/
avlägsnande av
vätejoner H^+

Strävan hålla pH 7,4 (7,35-7,45)

Störningar: acidosis (sur), alkalosis (basisk)

Omhändertagande och avlägsnande av H^+

1. Buffertsystem: syra + bas
syra kan v.b. avge H^+
bas kan v.b. binda H^+
2. Utspädning och förskjutning mellan
olika vätskerum
3. Lungkompensation
4. Njurkompensation

Buffertsystem (momentant)

Kolsyra-bikarbonatbufferten

Proteinbufferten

Hemoglobinbufferten

Fosfatbufferten

Lungkompensation (inom minuter)

CO_2 deltar i jämviktsreaktion med H^+ :

Andas ut $\text{CO}_2 \rightarrow \text{H}^+$ minskar

Sparar $\text{CO}_2 \rightarrow \text{H}^+$ ökar

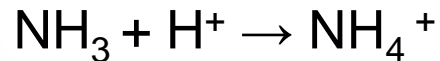
Njurkompensation (långsam reaktion, timmar-dagar)

Vid **acidosis** ökar
utsöndringen av H^+

...via fosfatbufferten som
Hfosfat

...via kolsyra-
bikarbonatbufferten som
 H_2O

...som ammoniumjon

...som fri H^+

Vid **alkalosis** minskar
utsöndringen av H^+ och
utsöndringen av HCO_3^-
ökar.

UPPSALA
UNIVERSITET

Syra-basstatus

Blodprov:

direktpunktion av artär

artärkateter

kapillärt, öronsnibb (barn)

Analyseras i blodgas apparat

Syra-basvärden

Referensvärden	Acidos	Alkalos
pH 7,35 – 7,45	<7,35	>7,45
pCO ₂ 4,6 – 6 kPa	>6	<4,6
pO ₂ 11 – 13 kPa		
HCO ₃ 22 – 27 mmol/l	<22	>27
BE - 3 - + 3	< -3	> +3
SaO ₂ 95 – 100 %		
Laktat 0,7-2,0 mmol/l		

Tolkning av artärblodgas!

1. pH: normalt? acidosis? alkalosis?
2. $p\text{CO}_2$: respiratorisk förändring?
3. HCO_3^-/BE : metabolisk förändring?
4. Finns någon kompensation?
5. $p\text{O}_2/\text{SaO}_2$: syresättningen?
6. Laktat?

BE är förändrat vid kompensation av respiratoriska störningar

$p\text{CO}_2$ är förändrat vid kompensation av metaboliska störningar

Tolkning av syra-basrubbing

1. pH   acidosis ↓ 7,4 ↑ alkalosis
2. pCO₂   alkalosis ↓ 5,3 ↑ acidosis
3. BE   acidosis ↓ -3-+3 ↑ alkalosis

UPPSALA
UNIVERSITET

REFERENSER och LÄSTIPS

Järhult, J., Offenbartl, K. (2013). *Kirurgiboken*. Liber

Hjelmqvist, H., Haljamäe H. (2006). *Vätsketerapi*. Liber

Vätskeguiden Vätske-/volymterapi. 2010. Fresenius Kabi
Kan beställas gratis

Henriksson, O., Lennermark, I. (2012). *Värt att veta om vätskebalans. Lärobok om vatten-, elektrolyt och syrabalans*. Studentlitteratur

Henriksson, O., Rasmusson M. (2013). *Fysiologi med relevant anatomi*. Studentlitteratur

Internetmedicin.se, Snabbguide till tolkning av blodgas vid andningsproblem.

http://www.internetmedicin.se/dyn_main.asp?page=1208

Larsson, A., Rubertsson, S. (2012). *Intensivvård*. Andra upplagan. Liber

iAnestesi. <http://www.ianestesi.se/>